

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Sayı : 23913
Tarih : 20.02.2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 20/02/2023 16:18
Sayı: E-120.10-1171979

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Şubat 2023'te merkez üstü Pazarcık olan 7,7 büyüklüğündeki deprem ve merkez üstü Elbistan olan 7,6 büyüklüğündeki depremler Maraş, Antep, Malatya, Gaziantep, Hatay, Adıyaman, Osmaniye, Adana, Kilis ve Urfa'da ağır yıkımlara neden olmuş, 11 ili etkilemiş, resmî açıklamalara göre şimdiye kadar 41 binin üzerinde yurttaşımız yaşamını yitirirken binlerce bina yıkılmış ve yüzbinlerce bina da hasar görmüştür. Enkazlarda arama kurtarmadan enkaz kaldırmaya ve atıkların istiflenmesine kadar asbest başta olmak üzere açığa çıkan tozlardaki zararlı maddeler ve atıklarla mücadelenin doğru yönetilmemesi depremde yaşadığımız kayıpların katlanmasına sebep olabilecek, yol açacağı kanser ve akciğer hastalıkları nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorunu yaratacaktır. Başta asbest olmak üzere tehlikeli atık maddelerin yönetimindeki sorunların belirlenmesi, yönetmeliklere aykırı enkaz kaldırma ve atıkların toplandığı merkezlere dair tedbirsizliklerin ortadan kaldırılması, ilerde yaşanabilecek kitlesel sağlık problemlerinin önüne geçilmesi için önleyici tedbirlerin alınması, halk sağlığı, canlılar, tarım alanları, su havzalarını korumak başta olmak üzere güvenli bir atık yönetimi uygulanmasının acilen hayata geçirilmesine yönelik Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Uydu görüntüleri ve güncel hava fotoğrafları üzerinden yapılan analizler neticesinde yaklaşık olarak; Antep ilinde 1000, Hatay'da 1750, Maraş il merkezinde 950, Adıyaman il merkezinde 650 ve Osmaniye İl merkezinde 100 binanın yıkıldığı tespit edilmiştir. Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), kanserojen maddeler listesinde "kesin kanserojen" olarak tanımlayarak 1. grupta sınıflandırdığı asbest maddesinin Türkiye Asbest Yatakları Haritasına göre depremde etkilenen bölgenin ülkemizde çevresel asbestin yoğun olduğu alanlar arasında olduğu belirtilirken, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından da Hatay ve Maraş başta olmak üzere depremde yıkılan ve ağır hasarlı oldukları için yıkımına karar verilen çok sayıda binada asbest katkılı malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla deprem bölgesinde kentsel dönüşüm ve bina yıkımlarında karşımıza çıkan "asbest maruziyeti riski" başta olmak üzere tehlikeli atık maddeler enkaz kaldırma aşamasında yaşanacak önemli sorunlardan biri olmaktadır.

Uzmanlara ve bilim insanlarına göre depremde asbest maruziyetinin deprem sırasında yıkılan yapılardan yayılan tozdan, depremde yıkılan yapılarda arama kurtarma çalışmaları ve yıkıntıların kaldırılması sırasında yayılan tozdan ve depremde zarar gören yapıların daha sonra yıkımı sırasında yayılan tozdan oluştuğu belirtilmektedir.

Depremi ilk günlerinden bugüne kadar sahada yaptığımız gözlemler ve basında ortaya çıkan görüntülere baktığımızda 'İnşaat ve Hafriyat Atıkları', 'Tozla Mücadele', 'Tehlikeli Atıklar', 'Asbestli Çalışmalarda İş Sağlığı ve Güvenliği' gibi yasa ve yönetmeliklere uyulmamaktadır. Enkazlarda yapılan işlemler, hafriyat ve yıkıntı atıklarının yönetilememesi, arama kurtarma ve enkaz kaldırma esnasında önlem alınmaması, tozun önlenmemesi, uygunsuz istifleme alanları nedeniyle havaya, toprağa, yeraltı sularına karışarak sonuçları yıllar sonra açığa çıkacak bir sağlık felaketine zemin hazırlanmaktadır. Yıkılan binalarda, enkaz kaldırma işlemleri esnasında ortaya çıkan tozlarda depremzedeler, gönüllüler, çalışanlar gözle görülmeyen asbest, kurşun, civa, küf mantarı gibi son derece tehlikeli tozlara maruz kalmıştır. Deprem bölgesinde bulunan halkın, arama ve kurtarma da çalışan kişiler başta olmak üzere enkaz kaldırmak üzere çalışanların korunması için önlem alınmaması, depremde zarar gören yapıların yıkımında, tozlanmayı önlemek için gerekli işlemlerin yapılmaması, yasa ve yönetmeliklerin zorunlu kıldığı her türlü tedbirlerin alınmaması kabul edilebilir bir durum olamaz.

Devlet kurumları, yerel yönetimler, siyasi iktidar nasıl ki binaların yıkılması ve hasar görmesini önleyecek tedbirleri almamış, depremin ardından arama, kurtarmada hayati öneme sahip saatlerde, ilk 48 saatte koordinasyonuyla, iş makinesiyle, arama kurtarma ekipleriyle depremzedenin yanında olamamış ise aynı şekilde tehlikeli toz ve atıkların yönetiminde de gerekli önlemleri alamamış, hazırlıklı olamamış, ortama yayılan son derece tehlikeli tozlara karşı halk sağlığını koruyamamış, doğru atık yönetimi uygulayamamıştır. Acilen uzmanların çağrılarına uyarak doğru atık yönetimine geçilmelidir. Enkaz alanında çalışanlar, gönüllüler ve bölgede çadırlarda yaşayanlar asbest riski ve alınması gereken tedbirler konusunda bilgilendirilmeli; çalışma süresince uygun filtreli tam yüz maskesi, eldiven, tulum, göz koruyucu gibi kişisel koruyucu ekipmanların kullanılması sağlanmalıdır. Enkaz kaldırmada ıslak çalışma vb. tozla mücadele yöntemleri uygulanmalıdır. Enkaz alanında asbest söktümü uzmanları görevlendirilmelidir. Deprem bölgesinde yaşayanlar ve deprem alanında görev yapanlar uzun vadeli sağlık izlemine alınarak olası asbest etkileri takip edilmelidir. Atıklar tarım alanlarından, yaşam alanlarından, su havzalarından uzakta izolasyonu yapılarak muhafaza edilmelidir.

Bu bağlamda; deprem bölgelerinde depremler sonrasında yıkılan veya yıkılacak olan binalarda tozla mücadele, doğru atık yönetimi gibi işlemlerin hayat geçirilmesi, ortaya çıkan asbest başta olmak üzere tehlikeli atık maddelere karşı depremzedelerin, gönüllülerin, çalışanların, canlıların sağlığı ve güvenliğinin korunması, yine asbest ve zehirli kimyasallarından tarım alanlarımızın su havzalarımızın korunmasına yönelik tedbirlerin alınmasının sağlanması amacıyla acilen bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	T. Hatimoğulları Oruç
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. Kılıç Koçyiğit
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	K. Peköz
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	H. Eksik
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	O. Ersoy
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İmir
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Önlü
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	H. Kaçmaz
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. Tosun
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	R. Turan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Koç
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. Orhan Işık
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. Aydemir
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Z. Özen
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	D. Canbaz Kaya
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Çepni
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	A. Kenanoğlu